

TABASALU ALEVIKU JA RANNAMÕISA KÜLA

**PIIRKONNA ARENGUKAVA
2006 – 2016**

SISUKORD:

SISSEJUHATUS

1. ÜLDANDMED ARENGUKAVA KOSTAMISEKS

- 1.1. Arengukava koostamise põhimõtted
- 1.2. Arengukava vajadus ja huvigrupid
- 1.3. Situatsiooni analüüs ja probleemide väljaselgitamine

2. PIIRKONNA ARENGUEESMÄRGID:

- 2.1. Rahvastik
- 2.2. Keskkond
- 2.3. Haridus ja noorsootöö
- 2.4. Kehakultuur ja sport
- 2.5. Tervishoid
- 2.6. Sotsiaaltoetus ja tööhõive
- 2.7. Kultuur
- 2.8. Turism ja puhkamisvõimalused
- 2.9. Ettevõtlus ja majanduskeskkond
- 2.10. Teed, tänavad, transport
- 2.11. heakord ja jäätmekäitlus
- 2.12. Turvalisus

3. ARENGUKAVA ELLUVIIMISE EELDUSED

- 3.1. Ressursid
- 3.2. Tegevuskava

SISSEJUHATUS

Aastast 2002 kujunesid välja Tabasalu looduspargi talgutest Tabasalu alevi ja Rannamõisa küla aktiivsemate inimeste kokkutulekud. Sel ajal võeti arutusele peamised huvipakkuvad teemad, mis olid seotud Tabasalu Looduspargi hooldamise ja kasutamisevõimaluste mitmekesistamisega ning Looduspargiga tihedalt seotud Tabasalu ja Rannamõisa piirkonna elukeskkonna arendamisega.

Juhtrühmaks kujunes MTÜ Tabasalu Looduspark. Ühingu juhatuse liikmed algatasid piirkonna arengukava koostamise, kaasates töösse piirkonna elanikkonna aktiivi. Töö käigus toimusid arutelud nii meilitsi kui koosolekute vormis, mille käigus võeti vastu muudatusettepanekud. Ühingu juhatus kinnitas pärast muudatusettepanekute sisseviimist Tabasalu piirkonna arengukava.

1. ÜLDANDMED ARENGUKAVA KOSTAMISEKS

Arengukava piirkond: Tabasalu alevik ja Rannamõisa küla.
Elanike arv: 4554 inimest (Harku vallas elab kokku 11727 elanikku)

Piirkond asub Harku vallas mereäärses kohas, Tallinna lähedal. Tabasalu alevik on Harku valla keskuseks ning asub Tallinna kesklinnast vaid 13 kilomeetri kaugusel. Piirkonnal on 18 km pikkune merepiir, millest suure osa moodustab Tabasalu looduspargi pankrannik.

Piirkonna asustus on koondunud liiklussõlmede äärde, mis asuvad lähedal Tallinna ja Keila linnadele ning ranna- ja suvituspiirkondadesse. Tihedamalt asustatud alaks on Tabasalu piirkond.

Tabasalu looduspark, mis on piirkonna olulisim loodus-, turismi-, ja vaba-aja veetmise ressurss, asub Harku vallas, alates neljandast kilomeetrist lääne poole Tallinna piiri. Looduspark hõlmab ligi 0,5 km² loodusmaastikke ning ulatub piki pankrannikut 1,5 km pikkusele ja 0,3 km laiusele alale. Pargiks kavandatud alast lõunas asub suvilate rajoon ja laste suvelaager, lõunasse ligi 1,2 km rannikust paikneb Tabasalu alev ja idas Rannamõisa alev. Lähim suurlinn on Tallinn (ligi 460 000 elanikku). Tabasalu looduspargi ala on ida-lääne suunaliselt piki rannikut välja venitatud. Lähim maantee kulgeb paralleelselt rannikuga umbes 0,7 km kauguselt merest.

1.1. Arengukava koostamise põhimõtted

Tabasalu aleviku ja Rannamõisa küla arengukava koostamisel lähtuti järgmistest printsiipidest:

- arengukava koostamise protsessi on kaasatud võimalikult palju elanikkonna huvigruppe;
- on toodud esile piirkonna tugevad ja nõrgad küljed, võimalused, nendega kaasnevad ohud, neist tulenevad probleemid ja võimalused nende lahendamisteks;
- on määratud piirkonnale olulised prioriteedid ja otsused.

Arengukava koostamine jagunes tinglikult järgmisteks etappideks:

- töögrupi moodustamine huvigruppide esindatusega;
- olemasolevate tsituatsioonide kirjeldamine;
- tsituatsioonide analüüsimine;
- probleemide väljaselgitamine;
- prioriteetide kindlaksmääramine;
- piirkonna arenguvisioni koostamine;
- edasise tegevuskava koostamine;

- tegevuskavade pidev hindamine ja tagasiside tegeliku olukorraga.

Hetketsituatsioonide kirjeldamistel on saadud olulist informatsiooni järgmistest dokumentidest:

„Harku Valla arengukavast aastateks 2002 -2012”

„Harku valla Turismi- ja puhkemajanduse arengukava 2004 – 2012”

1.2. Arengukava vajadus ja huvigrupid

Käesolev arengukava on koostatud kohalikest elanikest koosneva initsiatiivgrupi poolt eesmärgiga kaasata piirkonna arendamisse peale kohaliku omavalitsuse ka kohalikke elanikke ja avaliku sektori ühinguid.

Kuigi Harku vallal on juba olemas ühtne arengukava ja tegevuskava, mis hõlmab ka Tabasalu aleviku ja Rannamõisa küla piirkonda, leiame, et kohalikke elanikke ja sealseid huvigruppe rohkem kaasates on võimalik teostada kohaliku aktiivi poolt olulisteks peetavate valdkondade arendamist koostöös ja paralleelselt Harku Vallavalitsuse loodud arengu- ja tegevuskavaga.

Piirkonda mõjutavad ja omavad teatud ootusi selle suhtes mitmed erinevad huvigrupid. Käesoleva arengukava koostamisel sõnastati piirkonna peamised huvigrupid ja analüüsiti, millised on nende võimalikud huvid:

- **Piirkonna elanikud**

Huvid:

- a) elukeskkonna-, hariduse-, kommunikatsioonide-, turvalisuse-, tervishoiu- ja vaba ajaga seotud teenuste kättesaadavus;
- b) töökohad;
- c) abi ja toetus;

- **Ettevõtted ja investorid**

Huvid:

- a) tööjõud;
- b) infrastruktuur;
- c) turvalisus;

- **Turistid ja külalised**

Huvid;

- a) piirkonna looduslik eripära;
- b) infrastruktuur, sh. transport;
- c) turistidele suunatud teenused;
- d) turvalisus;
- e) informatsioon;

- **Avalik sektor**

Huvid:

- a) piirkonna võimaluste ärakasutamine;
- b) töökohad;
- c) infrastruktuur;

- **Kohalik Omavalitsus**

Huvid:

- a) kohlikele elanikele hea elukeskkonna tagamine;

- b) ettevõtluskeskkonna arendamine;
- c) infrastruktuuri objektide arendamine ja parendamine;

1.3. Situatsiooni analüüs ja probleemide väljaselgitamine

Situatsiooni analüüs toimus järgneva skeemi alusel:

- SWOT-analüüs selgitas välja piirkonna:
 - tugevad küljed, millele toetudes saab tulevikku planeerida;
 - nõrgad küljed, mille parandamiseks tuleb eesmärgid püstitada;
 - võimalused, mida peaks püüdma ära kasutada;
 - ohud, mida tuleks vältida.
- Piirkonna arengueesmärkide sõnastamine
- Eesmärkide saavutamist takistavate kitsaskohtade lahendamise võimalused
- Tegevuskava koostamine

PIIRKONNA TUGEVUSED:

- geograafiline asukoht:
 - a) meri, rand;
 - b) Tallinna lähedus (turistide vood, turismialane kogemus, sihtgruppide olemasolu)
- infrastruktuur (piirkonda läbivad riigimaanteed, hea telefoniühendus);
- looduse atraktiivsus – pankrannik, puutumatu loodus, maastikuline mitmekesisus, Tabasalu looduspark;
- kultuuriline pärand - ajalooliste vaatamisväärsuste rohkus, turismiobjektide olemasolu;
- arenema hakanud ettevõtlus (toitlustus- ja majutusasutuste arv on kahe viimase aasta jooksul oluliselt tõusnud);
- kolmanda sektori organisatsioonide (MTÜ, SA) aktiivsuse tõus;
- mitmesugused olemasolevad ja arendatavad aktiivsete tegevuse võimalused (surfiklubi, kanuumatkad, ratsutamine, mägironimine, matkarajad, jne.) kasutades ära loodusressursse.

PIIRKONNA NÕRKUSED:

- puuduv turismiinfosüsteem ja koostöö koordineerimatus, muuhulgas ka:
 - a) puudulik informatsioon vallas turismi- ja puhkemajandusega seotud teenustepakkujate kohta, plaanitud üritustest süsteemse ülevaate puudumine
 - b) külastajal puudub interneti kasutamise võimalus piirkonnas;
- investeringute vähesus kohalikku infrastruktuuri (nõrk teedevõrk konkreetsete turismiobjektideni);
- oskamatus finantside taotlemisel;
- suvine kõrghooaeg ning üritused meelitavad kohale vargaid;
- heakord (objektide juures puuduvad tualetid, hooned on lagunened, prügi);
- puuduv giiditeenus piirkonn turismiväärtuste tutvustamiseks;
- harrastuskaluritel on olemas küll pääs merele, kuid vastav infrastruktuur on äärmiselt puudulik.

PIIRKONNA VÕIMALUSED:

- Tallinna lähedus (erinevad sihtgrupid, läbisõitvad turistid, hea ühendus) ning sellest tulenevate võimaluste efektiivsem kasutuselevõtmine;
- väga mitmekesise loodus- ja ajaloopärandi efektiivsem kasutuselevõtt;
- endiste objektide taaskasutamine (lastelaagrid, sõjaväealad);
- elanikkonna suurenemine (linnast kolitakse maale);
- suurenev huvi erineva suunitlusega turismi- ja puhkemajanduse toodete järele nii Eesti elanikkonna hulgas kui välismaal; Tallinn-Keila-Joa tähistatud matkaraja olemasolu ja

vastavasisuline raamat "Tallinnast-Keila-Joale" väljaandja Maalehe Raamat, tekst Agu Veetamm

- kohaliku elukeskkonna olukorra paranemine

PIIRKONNA OHUD:

- looduskeskkonna ülekoormamine;
- metsade reostamine;
- turvalisuse vähenemine;
- elanikkonna ükskõiksus või vastuseis ühistegevuseks;
- mittetulundusühingutel ei jätku ressursse täitmaks kõiki EL nõudeid;
- maaküsimuste/omandiküsimuste lahendamine venib, segased omandiküsimused;
- investeringud jäävad tulemata

2. Piirkonna arengueesmärgid

Selgitamaks välja piirkonna arengueesmärgid eri valdkondade osas, sõnastati piirkonna üldeesmärgid:

Piirkonna arengu üldisteks eesmärkideks on:

- luua piirkonnast kõrge elukvaliteediga elamiskoht;
- sotsiaalse infrastruktuuri arendamine;
- luua keskkonnasõbralik elukeskkond;
- luua lastesõbralik ja turvaline elukeskkond;
- parandada elanike sportimis- ja vaba-aja veetmise võimalusi;
- suurendada piirkonna elanike ühtsustunnet ja seeläbi eluga rahulolu.

Igale arengukava punktis 2. toodavale valdkonna arendamiseks analüüsiti valdkondi eraldi ja määralteti ära nende hetkeolukord, eesmärgid, probleemid, võimalused ja riskid:

Tagamaks, et arengukava vastaks piirkonna arengule ja muutuvaid situatsioone arvestavalt, on kavas vaadata arengukava igal aastal uuesti üle ja viia sisse parandused. Igal aastal valitakse situatsioone arvestavalt välja eelisvaldkonnad, mis on seotud mitme erineva valdkonnaga ning vajavad eritähelepanu.

Seoses valdkonnavaheliste ühiseesmärkidega, on 2011- 2016 aastate eelisvaldkondadeks järgmised prioriteedid:

- Rannamõisa Kultuuriküla väljaarendamine, sh. planeerimine, hoonete projekteerimine ja ehitamine;
- Tilgu sadama arendustegevused, sh. uue tervikliku sadama väljaehitamine;
- Tabasalu keskuse ühtse planeeringu koostamine, soodsa kaubandus- ja teeninduskeskkonna arendamine;
- Tabasalu Ühisgümnaasiumi uue staadioni ehitamine;
- Tabasalu tennisehalli rajamine;
- kohaliku infrastruktuuri, eelkõige transpordi osas Tallinna- Tabasalu marsruudil ja teede olukorra parandamine, (sh. ka liikumispuudega inimeste vajadusi arvestavalt);
- kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamine.

2.1. Rahvastik

Hetkeolukord

Arengukava piirkonna demograafiline olukord on hetkel soodne – rahvaarv kasvab nii jätkuva sisserände kui positiivse loomuliku iibe tõttu; rahvastiku vanuseline struktuur on hea – keskmisest suurem on tööealiste vanusegrupp ning arvukas ka laste vanusegrupp

2010.a. andmetel elas Harku vallas 11727 elanikku. Suveperioodil kasvab valla elanike arv ca 20 000-ni nende inimeste arvel, kes veedavad oma suve aiamajades. Arengukava puudutavas Tabasalu alevikus ja Rannamõisa külas elab 4554 inimest.

Harku vald	lapsed 0-6	lapsed 7-18	tööealised 19-64	eakad 65-...	Rahvaarv kokku
2006	887	1 452	5 495	843	8 677
2007	1 077	1 541	5 992	891	9 501
2008	1 257	1 625	6 526	950	10 358
2009	1 413	1 640	6 994	1 011	11 058
2010	1 544	1 702	7 457	1 024	11 727

Eesmärk

- Elnikkonna arvu suurenemise tagamine kooskõlas elukeskkonna hea kvaliteedi tagamisega

Probleemid

- Mittepaikse elanikkonna suur arv. Suvemajade elanikud ei tunne erilist huvi elukeskkonna parandamisele suunatud tegevustes osalemise vastu

Võimalused

- elanikele „Omatunde“ tekitamine ja heaperemeheliku suhtumise juurutamine aktiivse kaasamise kaudu;

Riskid

- Seoses Tallinna lähedusega suureneb piirkonna kui ajutiselt või perioodiliselt elavate inimeste arv ja väheneb heaperemehelik suhtumine keskkonda. Väheneb kohalikest üritustest osavõtt.

2.2. Keskkond

Hetkeolukord:

Harku vallas on 3 maastikukaitseala: Rannamõisa maastikukaitseala, mille koosseisu kuulub ka Tabasalu looduspark, pindalaga 65 ha, Väana maastikukaitseala pindalaga 344 ha, Türisalu maastikukaitseala pindalaga 28,5 ha. Kaitsealused on ka pargid: Harku parkmets 20,2 ha, Väana park 11,8 ha ja Valingu tammik. Valla kaitstavate loodusobjektide hulka kuuluvad loodusobjektid Taari hiidrahn, Tilgu koopad, Rabakivi tamm ja Pillado tamm.

Käesoleva arengukava piirkonnale on neist olulisimaks Tabasalu looduspark oma haruldase metsakoosluse ja pankrannikuga.

Ligi viiendiku Tabasalu looduspargi alast hõlmab unikaalne taimestik – pangamets klindi jalamil. Pangametsade taimekooslus on erakordne, sest:

- 1) see on üks haruldasemaid metsatüüpe Läänemere regioonis, paiknedes oma leviku põhjapiiril,
- 2) pangametsad on tänapäeval säilinud neile sobivates kohtades, paeklindi ja mere vahel kitsal ribal, looduslikena ainult väikesel territooriumil, kus inimtegevus on piiratud

3) Tabasalu looduspargil on haruldased laialehiselised salumetsad, mis on arenenud varasemate puisniitude täiskasvamise järel.

Kõige märkimisväärsem maastiku iseärasus Tabasalu looduspargis on piki kallast kulgev paene, 35 meetrit kõrge rannikujärsak.

Suur osa piirkonna keskkonnaprobleemidest tulenevad naabruses asuvast Tallinna linnast. Turistidele ja suvitajatele on piirkond eeskätt oma supelrandade ja paekaldaga väga atraktiivne, omapärane ja mitmeliigiline taimkate-mullastik pakuvad huvi paljudele teadlastele. Suvine rahvatulv kurnab oluliselt nii Tabasalu loodusparki kui kahjustab ka kogu piirkonna keskkonda tervikuna.

Eesmärgid

- Tabasalu looduspargi metsade ja pankranniku hoidmine ja kasutamine;
- Loodusressursside säästlik kasutamine;
- Jäätmemajanduse olukorra parandamine, et tagada keskkonna puhtus.

Probleemid

- Seoses Tallinna lähedusega ja Tabasalu loodusparki läbiva Tallinn- Keila-Joa turismimarsuudiga on piirkonnas suur looduse reostamine. Jäätmemajandus on nõrgalt korraldatud.

Võimalikud lahendused

- Tabasalu looduspargi teede renoveerimise ja jäätmekäitluse olukorra parandamisega tagatakse piirkonna ainulaadse Tabasalu looduspargi metsa ja pankranniku säilimine.
- Tõhustada koostöös vallavalitsusega tervise ja keskkonnakaitsealast kontrolli kõigi valla tööstus-, kaubandus- ja teenindustevõtete üle.
- Loodussõbraliku käitumise ja säästliku eluviisi printsiipide propageerimine.

Riskid

- Ebaperemehelik majandamine ja Tabasalu looduspargi keskkonnareostuse suurenemine.

2.3. Haridus ja noorsootöö

Kohaliku aktiivi ülesandeks on aidata kohalikul omavalitsusel hariduse jagamisel ja õppeasutuste töö korraldamisel. Noorsoo kasvatamisel määrab olulist rolli ka perekond ja elukeskkond üldisemalt.

Hetkeolukord

Piirkonnas tegutseb üldhariduskoolidest Tabasalu Ühisgümnaasium, mida finantseeritakse Harku Vallavalitsuse poolt.

Lasteaedasid on piirkonnas kolm: Tibutare lasteaed ja Teelahkme lasteaed Tabasalus ning Rannamõisa lasteaed.

Kooli juurde on loodud ka võimalused osaleda erinevates huvitegevustes: laulukoorid, kunstiringid, ainerigid, spordiringid jne. Õpilased osalevad erinevatel olümpiaadidel, konkurssidel ja spordivõistlustel.

Huvikeskustest töötab Tabasalus muusikakool, kus muusikaalast õpetust on võimalik saada ka täiskasvanutel. Muusikakooli finantseeritakse vallaelarvest ja õppe-maksudest, andekamatel lastel on kooli hoolekogu ettepanekul võimalik saada vabastus õppemaksu tasumisest 50% ulatuses.

Muusikakool töötab Tabasalu Ühisgümnaasiumi remonditud ruumides.

Tabasalu lasteaial on olemas ka mänguväljak, mida on vaja uuendada, sest objekt on amortiseerunud. Rannamõisa lasteaial mänguväljak puudub.

Eesmärgid

- Perekondade abistamine laste õpetamisel ja kasvatamisel.
- Arendada koostöös lastevanematega koolis erinevaid kasvatussuundi (rahvakultuur, sport, looduskasvatus)

Probleemid

- Paljudele peredele on probleemiks lasteaiakoha puudumine.
- Tallinna lähedusest tingitud probleemid (lapsed pannakse Tallinna kooli)

Võimalused

- korrastada lasteaia mänguväljak Tabasalus;
- korrastada Tabasalu koolistaadion ja korraldada seal perespordipäevad;
- arendada laste keskkonnateadlikkust koostöös MTÜ Tabasalu Looduspargiga;

Riskid

- Laste arvukuse vähenemine.
- Koolikohustuse halb täitmine, vanemate hoolimatus.

2.4. Kehakultuur ja sport

Hetkeolukord

Kohalikud elanikud ja avaliku sektori ühingud saavad spordi valdkonnas omavalitsust aidata eelkõige spordiürituste korraldamisel ja erinevate spordiobjektide korrastamisel – loomisel. Heaks näiteks on siinkohal MTÜ Tabasalu Looduspargi initsiatiivil loodud jooksurada „Inglise miil“, mis rajati looduspargi territooriumile.

Samas on spordiürituste ja spordiühingute tegevuse arendamisele panustanud ka Harku vallavalitsus.

Spordivõistlustest toimuvad Tabasalu Duatlon, perespordipäevad Tabasalus, Tabasalu Päevade spordivõistlused tänavakorvpallis, sulgpallis, petanques, duatlonis. Uudsete üritustena on kavandatud läbi viia võistlused kuulijännis, rannavõrkpallis ja orienteerumises ning keppidega käimises.

Piirkonnas on olemas sisesportimise võimalused Tabasalu Ühisgümnaasiumi hoones. Tervisespordiks on ideaalseks keskkonnaks, mida üha aktiivsemalt kasutatakse, Tabasalu loodusprk, kus on tervisespordirada „Inglise miil“ ja matkarada Tallinn – Keila-Joa marsruudil. Rannamõisa külas asub ka sõerada.

Piirkonnas tegutsevad järgmised spordiseltsid: Tabasalu palliklubi, Tabasalu triatloniklubi, tabasalu autoklubi, Tabasalu petanque, kergejõustikuklubi „TIPP“, MTÜ Terves Kehas Terve Vaim.

Omavalitsuselt saab tegevustoetust 30 kultuuri ja spordiga tegelevat MTÜ-d, neist 22 Harku vallast. Valla spordiklubid kasutavad Tabsalu loodusparki oma treeninguteks ja spordivõistlusteks ja seda nii suvel kui talvel.

Eesmärk

- Pere ja rahvaspordi edendamine läbi terviseraja ja looduse õpperaja ning jalgrattateede ehitamise tervisespordi arengut silmas pidades.
- Traditsiooniliste spordiürituste jätkamine ja uute korraldamine.

Probleemid

- Vallal puuduvad vahendid spordirajatiste hooldamiseks ja ehitamiseks, mistõttu on oluline kaasata mittetulundusühingud, kes saavad taotleda finantseerimist erinevatest fondidest.

Võimalused

- Kohalike ühingute ja elanike aktiivi koostöö vallavalitsusega täiendavate ressursside leidmiseks erinevatest fondidest.

Riskid

- Tallinna lähedus, mis tõmbab oma võimalustega huvilised sinna.

2.5. Tervishoid

Tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagab Kohalik omavalitsus, kelle ülesandeks on leida tervishoiuteenuse osutaja ja jagama sellealast informatsiooni piirkonna elanikele. Kohalik aktiiv ja mittetulundusühingud saavad tervishoiu valdkonnas kaasa rääkida eelkõige tervisliku elukeskkonna kujundamisel ja tervislike eluviiside propageerimisel. Mittetulundusühingud kes telelevad looduse ja spordiga saavad suunata inimesi aktiivselt puhkama looduskaunites kohtades ja matkaradadel ja korraldada radade hooldust ning üritusi.

Hetkeolukord

Piirkonnas osutab tervishoiuteenust Tabasalu Perearstikeskus OÜ , millel on vastuvõtu-ruumid Tabasalus ja Väänas ning Harkus FIE Perearst Kaupo Pedai.

Eesmärgid

- Tervisliku elukeskkonna loomine;
- Tervislikku elukeskkonda väärtustava hoiaku kujundamisele kaasaaitamine;

Probleemid

- Rahaliste vahendite puudumine tervist edendavate projektide koostamiseks ja finantseerimiseks;
- Inimeste vähene huvi hoida oma tervist ja ennetada haigusi;

Võimalused

- Korraldada koostöös vallavalitsuse ja mittetulundusühingutega tervist edendavaid üritusi ja projekte;
- hooldada olemasolevaid terviseradu, luua võimalused talvisel ajal suusaradade kasutamiseks.
- Piirkonnale olulise tervise ja aktiivse-puhkuse objekti, Tabasalu looduspargi hooldamise ja kasutamismugavuse parandamine ratastooliinimestele (ka lapsevankritega liikujatele) ja talvisel ajal suusaradade loomine ja hooldamine;

Riskid

- finantside puudumine terviseradade ooldamiseks;
- elanike huvipuudus;

2.6. Sotsiaalhooldus ja tööhõive

Hetkeolukord

Sotsiaalhoolduse ja tööhõive valdkonnas on kohalikul aktiivil ja mittetulundusühingul võimalus osaleda vallavalitsust toetava grupina, sest enamik ressursse ja meetmeid on just kohaliku

omavalitsuse vastutusalas. Eelkõige on vallavalitsust võimalik „toetada“ vanuritele, invaliididele ja paljulapselistele perekondadele suunatud ürituste ja eneseteostamise võimaluste mitmekesistamisega. Samas on võimalik parandada elukeskkonda puudega inimestele (ehitada matkateid, mis sobiksid ka ratastooliga liiklejaile, parandada põhimaanteed ületamist ratastooliga jne.

Vallal on 4 kohta Saue vallale kuuluvas Harku hooldekodus, vajadusel kasutame ka teistes valdades asuvate hooldekodude teenuseid. Hooldekodudes elavate Harku valla vanurite ülalpidamiskulud tasutakse valla eelarvest.

Eesmärgid

- Pakkuda vanuritele ja ühiskonna abi vajavate inimgruppidele isetegevusvõimalusi ja täisväärtuslikku elukeskkonda.
- Aidata kaasa ka omavalitsuse abil vanurite hoolekande probleemide lahendamisele.
- Julgustada ja kaasata igasugustesse tegevustesse ka invaliide.
- Ehitada rohkem teid läbitavaks ka ratastooliga. Oluliseks objektiks siinkohal on Tabasalu loodusprgi kui aktiivse puhkuse piirkonna, teede ehitamine ratastooliga läbitavaks.

Probleemid

- Alkoholi ja narkootikumide tarbimine noorte hulgas, koolikohustuse mittetäitmine.
- Ühis- ja vabaaja-tegevuse võimaluste vähesus.
- Tallinna lähedusest tingitud sotsiaalsed ja majanduslikud tendentsid
- elukeskkonna kujundamisel ei ole pisavalt mõeldud puuetega inimeste vajadustele (ratastooliga liiklemine on raske).

Võimalused

- piirkonna ühis- ja vabaaja-tegevuste pakkumine vanuritele ja ühiskonna abi vajavatele gruppidele;
- mittetulundusühingute kaasamine sotsiaal- ja noorsootöös;
- süstemaatilise uimastite vastase ennetustöö korraldamine;
- elukeskkonna kujundamine puuetega inimeste vajadusi arvestavalt

Riskid

- sotsiaalselt hädavajalike objektide ehitamine ei teostu vajaliku kiiruse või ulatusega

2.7. Kultuur

Piirkonna kultuuri- ja haridusele hoiavad üleval Tabasalu Ühisgümnaasium, Tabasalu Muusikakool ning arvukad seltsid. Tabasalus on kujunenud kultuurikantsiks Tabasalu Muusikakool ning Harkujärvel kultuurikeskus vajalike saalidega.

Suurimad kultuuriüritused on iga-aastased Tabasalu päevad, taaselustatud festival “Tabasalu Jazz” Tabasalus, Harku valla laste lauluvõistlus ning mitmesugused Harku Valla Laulu- ja Mänguseltsi üritused.

Hetkeolukord

Eelkõige vajavad Harku vallas tasakaalustatud elukeskkonda elukohaga tihedamalt seotud elanikegrupid (lapsed, noored, vanurid). Vallavalitsus on püüdnud luua inimestele piisavalt võimalusi kultuuriharrastusteks, huvialaringides osalemiseks, vaba aja veetmiseks ja omaalgatuse (ühendused, organisatsioonid) kujundamiseks.

Piirkonnas ei ole eraldi ühist kultuurimaja. Taidluskollektiividel ja huvialaringidel on võimalik kasutada Tabasalu Ühisgümnaasiumi ja Tabasalu lasteaia ruume.

Piirkonna kultuurielu oluliseks osaks on Tabasalu raamatukogu. Raamatukogus on avatud ka internetipunkt.

Piirkonnas tegutsevad järgmised huviringid: Tabasalu Kooliteater, eakate tantsuring "Memmed", Klubi "Hõbehall", mudilaste spordiring lasteaias "Tibutare", Tabasalu Puhkpilliorkester, solistide ring.

Olulist kultuurilist tegevust arendab MTÜ Tabasalu Kultuuriselts, mis korraldab kontserte, vabaõhuüritusi. Seltsi on korraldatud jõulukontserte, lauluvõistlusi; kirikumuusikakontserte ja professionaalsete muusikute esinemiste vahendamist. Paikkonna suurim rahvusvaheline muusikaüritus on Tabasalu Jazzfest.

Tabasalu Päevad on läbi aastate koondanud ümbruskonna elanikke, et ühiselt kokku saada kultuuri-, spordi- ja lasteüritustel maikuu viimasel või juunikuu esimesel nädalavahetusel. Huviringe on Tabasalu Ühisgümnaasiumis 11, mis on õpilastele kättesaadavad tasuta.

Omavalitsuselt saab tegevustoetust 30 kultuuri ja spordiga tegelevat MTÜ-d, neist 22 Harku vallast.

Eesmärgid

- hoida vanu ja luua uusi paikkondlikke traditsioone;
- mittetulundusühingute tegevus ürituste korraldamisel;
- kultuuriürituste korraldamisega kohalike elanike aktiviseerimine üldise elukeskkonna parendamiseks;

Probleemid

- linnalähedus;
- inimeste passiivsus ühistegevuseks;

Võimalused

- kultuurilise tegevuse edendamine on võimalik mittetulundusühingute aktiivsemas koostöös vallavalitsusega ja suuremate ressursside leidmise kaudu erinevatest fondidest;
- kultuurivaldkonna kvaliteedi tõstmise tagab konkreetse huvikeskuse või kultuurimaja loomine. See on mõeldav vaid vallavalitsuse ja mittetulundusühingute aktiivse koostöö tulemusena.
- rannamõisa kirikus tegutseb Rannamõisa kogudus. Kogudust tuleb toetada nende tegevuses, mis on suunatud noorte- ja puudust kannatavate perede abistamisele samuti kristliku moraali ja kõlbeliste väärtuste kujundajana.

Riskid

- sotsiaalse kihistumise suurenemine;
- inimeste passiivsus kultuurilistel üritustel osalemisel;
- tallinna lähedus;

2.8. Turism ja puhkamisvõimalused

Hetkeolukord

Kaunis loodus ja üha arenev elukeskkond on teinud piirkonnast soositud elu- ja puhkepaiga. Kevadest sügiseni on valla elanike arv tänu suvitajatele pea neljakordne. Sportlikku puhkamisvõimalust pakub Tabasalu Looduspark.

Tabasalu Loodusparki on rajatud tervisespordi harrastamiseks nn. "Inglise miil", mis lisaks inglise miili pikkusele puukoore kattega jooksurajale sisaldab ka muud puhkamiseks ja sportimiseks mõeldud aribuutikat. Puhkemajanduslikke töid teostab MTÜ Tabasalu Looduspark. Tulevikus loodetakse loodusparki luua talvised spordi- ja matkarajad. Loodusparki kasutamise tagamiseks iga

ilmaga ja ka puudega inimeste poolt, on vajalik korrastada pargi põhitee.

Piirkonna turismi arendamisel tuleb oluliselt arvestada Tabasalu looduspargi keskkonna taluvusvõimega ja keskkonnareostuse tekkevõimaluste kõrvaldamisega. Samas tuleb pöörata tähelepanu looduspargis asuva pankranniku inimtegevuse eest kaitsmisele.

Piirkonna turism on üliaktiivne eriti suveperioodil, mil piirkonda ja eelkõige atraktiivset loodusparki külastab ülisuur arv turiste.

Eesmärgid

- Edendada igasugust (loodus) turismi ja luua tingimused mitmekülgseteks puhkamisvõimalusteks;
- Viia keskkonnareostuse oht minimaalseks ja töötada välja skeem turistide liikumiseks Tabasalu looduspargis nii, et loodusele ei tekitataks kahju;

Probleemid

- keskkonnareostuse oht on suur
- turistidevoo suunamiseks puudulik info jagamise süsteem

Võimalused

- Kasutada võiks rohkem asukoha lähedust Tallinnale ja piirkonda läbivat turismimarsuuti Tallinn- Keila-Joa

Riskid

- keskkonnareostus suureneb ja turistide hulk muutub kontrollimatuks.

2.9. Ettevõtlus ja majanduskeskkond

Käesoleva majanduskeskkonna piirkonnaks on arengukvas kogu Harku valla territoorium, sest enamuse piirkonna elanikke on seotud oma töökoha või teenuste tarbimisega kogu valla territooriumiga. Samas on majandusala statistikad võimalik saada kogu valla ulatuses ja konkreetsetes piirkonnas tegutsevaid ettevõtteid on keeruline ja ebaotstarbekas eristada.

Hetkeolukord:

Harku Vallavalitsuse andmetel on valla elanikkonnast tööealisi 60 %, neist töötab 81%

Seisuga 17.01.2006.a. oli Harku vallas äriregistri andmetel registreeritud 612 ettevõtet. (Põllumajandusettevõtted 17, töötlev tööstus 68, energeetika 2, ehitus 46, hulgi- ja jaemüük 199, hotellid ja restoranid 16, veondus 34, finantsvahendus 15, kinnisvara ja äriteenindus 187, haridus 4, tervishoid 3, muud sotsiaal- ja isikuteenused 21).

Tööstus:

Tootmine on koondunud peamiselt Tabasalu ja Harku piirkonda. Suuremad ettevõtted on põhiliselt väliskapitali osalusega. Ranna Linnukasvatuse tühjaksjäänud tootmishoonetesse on rajatud rida uusi suuremaid ettevõtteid nagu Greiner Packaging Estonia, A& R Carton, Ofelia, Havistra Eesti AS.

Põllumajandus:

Harku valla maad on väheviljakad. Põllumajanduslik tootmine on mõttekas vaid Vääna ja Kumna piirkonnas, kus endiste Ranna sovhoosi suurfarmide baasil tegeldakse jätkuvalt loomakasvatusega. Harkujärvel tegutseb AS Ceres haljastuse ja istikute kasvatamisega

Toiduainete tööstus:

Vahepeal pankrotistunud AS Ranna Linnukasvatus müüdi AS Talleggile ja jätkab linnuliha tootmist

Laabi ja Kumna külades asuvats lindlates. Töötab ka esmase töötlemise tsehh, kuid töötlev tööstus on üle viidud Loo asulasse. Tühjaksjäänud lindlasse Laabi külas on rajatud alkoholitööstus aktsiaselts "Ofelia". Olemas on pagaritöökojad "Baggins" Tabasalus.

Kaubandus:

Harku vald on suhteliselt hästi kaetud kaupluste ja müügikohtade võrguga. Lühikese ajaga on lisandunud Rimi ja Säästumarketi poed. Valla avaliku arvamise uuring näitas, et elanikud pole rahul valla kaubandusettevõtetes pakutava kauba valiku ja kvaliteediga.

Turism ja puhkemajandus:

Kuigi Harku vallas on 22 km merepiiri (peamiselt eramaa), huvitavaid looduslikke kooslusi, kultuuri- ja mälestusmärke, ei ole turism ja puhkemajandus vallas eriti arenenud. Valla majanduskeskkonna kiiremat ja suuremat arengut aga prognoositakse just selle valdkonna arenguga.

Eesmärgid

- luua piirkonna üldise arendamise kaudu soodne ettevõtluskeskkond;
- arendada koostöös mittetulundussektoriga eelkõige turismi ja piirkonnaspetsiifilisi puhkamisvõimalusi;
- avaldada mõju, et kohalik elukeskkond nii turismi kui teiste ettevõtlusvormide läbi ei kannataks;

Probleemid

- Kohalikul elanikkonnal puudub kaasaegsele tootmisele vajalik kvalifikatsioon.

Võimalused

- on võimalik arendada piirkonna majandust arvestades piirkonna looduslike eripäradega ja Tallinna lähedusega ja arendada majandussektoritest eelkõige turismi ja puhkamisvõimalustele suunatud teenuseid.
- kohapealsed ettevõtted koolitavad ise endale vajalikku tööjõudu.

Riskid

- Tööjõu riskid.

2.10. Teed, tänavad, transport

Enamik piirkonna teedest kuuluvad kas Harku vallale või Maanteeametile, mistõttu on kohaliku aktiivi tegevused teede ja tänavate olukorra parandamiseks minimaalsed. Võimalik on vaid teha nn „lobitööd“ vallavalitsuses piirkonna olukorra parandamiseks kohalike elanike vajadustest lähtuvalt.

Hetkeolukord

Harku Valla teede kogupikkus on 80,3 km, millest maanteid 59,7 km ja tänavaid 20,6 km. Neist kruusakattega teid 51,7 km ja tänavaid 7,1 km. Asfaltbetoonkattega teid on 8,0 ja tänavaid 13,5. Sildasid on vallas 5. Iga-aastase lumetõrje ja suvise teede hoolduse eest tasub vald vastavalt teehooldusfirmadega sõlmitud lepingutele. Valdavalt kruusakattega teed vajavad pidevat hooldust ja nõuavad suuri kulutusi.

Valla ühistransporti korraldab Harjumaa Ühistranspordi Keskus. Bussiühendus Tallinna ja Tabasalu vahel on regulaarne ja inimeste vajadusi rahuldav.

Probleemid

- teede korrashoid on väga kulukas ja selleks napib vahendeid.
- riigi omandis olevate teede korrastamiseks pöörab omanik vähe tähelepanu.
- Tabasalu loodusparki kui piirkonna olulisse aktiivse puhkamise kohta on Tabasalu alevikust

ebaturvaline liigelda, sest Tallinn – Keila maantee eraldab loodusparki alevikust.

- suurimaks transpordiprobleemiks on vallasisese ühistranspordiliikluse olukord: side väiksemate küladega on ebapiisav

Eesmärgid

- avaldada vallavalitsusele ja maanteeametile survet elanike huve arvestava infrastruktuuri loomiseks ja arendamiseks;
- arvestada teede ehitamisel ja renoveerimisel senisest enam liikumispuudega inimeste vajadusi;
- avaldada survet ühistranspordiliikluse elavdamiseks Tallinna ja Tabasalu aleviku vahel;

Võimalused

- avaldada vallavalitsusele ja maanteeametile survet elanike huve arvestava infrastruktuuri loomiseks ja arendamiseks;

Riskid

- investeeringud ja teomanike huvid teede korrashoiuks ei ole piisavad.

2.11. Heakord ja jäätmekäitlus

Olemasolev heakorra olukord.

Tabasalu alevikus tegeleb heakorrastustöödega osaühing “Strantum”, Harkujärve külas aktsiaselts “Ceres”, Suurem osa Harku vallas kogutud jäätmetest ladestatakse vallale kuuluval Sõrve prügimäel. Prügila haldamiseks on vald sõlminud lepingu osaühinguga “Adelan Prügiveod”.

Tabasalu looduspargi kui looduskaitse all oleva ja kohalike elanike poolt aktiivselt kasutatava objekti heakorrastamiseks on Mittetulundusühing Tabasalu Looduspark korraldanud koristamistalguid ja hoogtööpäevakuid. Sama süsteemi on võimalik kasutada edukalt ka kogu piirkonna elukeskkonna parandamiseks, sest elanikkond on näidanud üles suur aktiivsust. Samas tuleb tõsiselt kaaluda ka vallale surve avaldamist heakorratööde osaliste kulude katmiseks vallaeelarvest.

Eesmärgid

- Puhta keskkonna tagamine;
- Korraldada talguid kohalike elanike keskkonnateadlikkuse ja hooliva suhtumise suurendamiseks;

Probleemid

- Elanikkonna hoolimatu suhtumine heakorda ja vähene aktiivsus oma koduümbruse korrashoiul;
- Suure turistide arvu tõttu looduskeskkonna reostumine. Keskkonna reostumine ähvardab kõige rohkem turistide meelisobjekti Tabasalu looduspark.
- Valla vahendite piiratus heakorratööde tegemiseks.

Võimalused

- Nõuda firmadelt ja majaühistutelt oma hoonete territooriumite ja neid ümbritsevate alade korralolekut;
- Üldkasutatavate haljasalade hooldustööde tegemiseks korraldada ühistalguid;

2.12. Turvalisus

Olemasolev olukord

Tabasalu aleviku ja Rannamõisa küla piirkond on turvaline elukeskkond. Turvalisuse tagavad vallas elanikud ise, vallavalitsus, Harju Politseiprefektuuri Lääne-Harju osakond, Harjumaa Päästeteenistus, Harju Kiirabi ja mitmed valve- ning turvateenust pakkuvad firmad.

Turvalisust kahandavad oluliselt nn. "külaliskurjategijad" Tallinna linnast, kelle huvi seisneb suvilatesse sissetungimises ja varastamises. Algstaadiumis on "Naabrivalve" organiseerimine. Tehakse ennetustööd kuritegevuse põhjustajaks oleva narkomaaniaga võitlemisel. Piirkonna turvalisust tagab ka konstaablipunkt Tabasalus.

Eesmärgid

- Naabrivalve arendamine mittetulundusühingute ja aktiivsete elanike kaasabil;

Probleemid

- Elanikkonna turvalisust vähendavad nn. "külaliskurjategijad" Tallinnast;
- Politsei ei tegele kuritegusid ennetava tööga;

Võimalused

- arendada naabrivalve liikumist;
- õpetada elnikele enesekaitset kursuste korraldamise kaudu;

Riskid

- Suurlinna lähedusest sõltuvalt kuritegevus ettearvamatus suunas ja suuruses.

3. ARENGUKAVA ELLUVIIMISE EELDUSED

3.1. Ressursid

Arengukava elluviimiseks on oluline saavutada ühiskondlik kokkulepe nii Harku vallavalitsuse kui ka kohalike mittetulundusühenduste ning ettevõtjatega. Jaotades ära valdkonnad, mida saab arendada valla eelarve vahendeid kasutades ja mille teostamiseks tuleb mittetulundusühingutel leida finantseerimine fondidest ja ettevõtjatelt, saavutatakse käesolevas arengukavas toodud eesmärkide täitmine. Tegevuskavas on toodud ära arengukava teostamise ja investeeringute kava, milles on määratletud ka võimalikud ressursiallikad.

3.2. Tegevuskava

Aasta	Kavandatavad tegevused ja investeeringud	Ressursid/rahastamine
2006	Tabasalu looduspargi peatee renoveerimine	PRIA
2006	Tabasalu looduspargile hooldustehnika muretsemine	PRIA
Pidevalt	Kevad ja sügistalgute korraldamine	
2007,2006	Tabasalu looduspargi õpperaja loomine	Sponsorlus
2007	Rannamõisasse laste mängulinnak (koostöös MTÜ-dega)	Fondid
2008	Loodusparki mineva tee renoveerimine	Fondid, vallavalitsus, maanteeamet
2008	Tallinn- Klooga maanteele jalakäijate silla või tunneli ehitamine (jalakäijatele valgusfooride paigaldamine)	Vallavalitsus, maanteeamet
2010	Klindiastringust rannele viivate treppide renoveerimine	PRIA
2011	Rannamõisa seltsimaja rekonstrueerimine	PRIA, vald
2011	Kultuuriküla hoonete projekteerimine	PRIA , vald
2011-12	Ühisgümnaasiumi uue staadioni projekteerimine ja ehitamine	Fondid, vald
2012-2014	Tabasalu tennisehalli ehitus	Fondid, vald

Aasta	Kavandatavad tegevused ja investeeringud	Ressursid/rahastamine
2012-2016	Kultuuriküla arendustegevused, sh. ehitamine	Fondid, vald
2011-2016	Tabasalu keskuse ühtse planeeringu väljatöötamine ja keskuse arendamine	Fondid, vald
2012-2016	Tilgu sadama arendustegevused, sh. ehitamine	Fondid, vald